X kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

# KANCELARIA SEJMU
# Biuro Komisji Sejmowych

## PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 24)**
- **Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 25)**

z dnia 27 czerwca 2024 r.

# Pełny zapis przebiegu posiedzenia

# Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 24)

# Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 25)

27 czerwca 2024 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej obradujące pod przewodnictwem poseł **Krystyny Szumilas (KO)**, przewodniczącej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, zrealizowały następujący porządek dzienny:

**– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. (druk nr 425) wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 464) w zakresie:**

**1) części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego – w zakresie części oświatowej:**

**– wydatki;**

**2) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów:**

**a) 801 – Oświata i wychowanie:**

**– dochody i wydatki,**

**– wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,**

**– dotacje celowe;**

**b) 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:**

**– dochody i wydatki,**

**– dotacje celowe;**

**3) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji: 11, 26, 52;**

**4) zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – Budżety wojewodów.**

W posiedzeniu udział wzięli: **Joanna Mucha** sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej wraz ze współpracownikami, **Tomasz Rabiej** naczelnik Wydziału Oświaty, Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej Ministerstwa Finansów, **Ilona Kielan-Glińska** p.o. wicedyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego i **Dariusz Łubian** p.o. wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska, Mateusz Daszewski, Agnieszka Kalinowska-Wójcik** i **Agnieszka Jasińska** – z sekretariatów Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dzień dobry państwu. Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Stwierdzam kworum.

Witam państwa bardzo serdecznie. Witam panią sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej panią minister Joannę Muchę. Witam panią wicedyrektor departamentu w Najwyższej Izbie Kontroli panią Ilonę Kielan-Glińską. Witam panie i panów posłów, witam wszystkich gości.

Porządek dzienny posiedzenia obejmuje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. (druk nr 425) wraz z analizą NIK (druk nr 464) w zakresie działania Komisji. Czy są uwagi do porządku dziennego?

Pan poseł Dolata, bardzo proszę.

**Poseł Zbigniew Dolata (PiS):**

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Ja mam jedną uwagę, i właściwie pytanie, dotyczące naszej debaty, dyskusji, która albo będzie miała miejsce albo nie będzie miała miejsca, bo na wczorajszym posiedzeniu Komisji pani przewodnicząca prowadziła ją tak w stylu pruskiego kaprala, a to jest jednak Sejm. To jest jednak Sejm Rzeczypospolitej i jeśli pani przewodnicząca nie pozwala posłom opozycji zabrać głosu, wypowiedzieć się na temat tych wszystkich spraw, które tutaj rozpatrujemy, to właściwie nasza obecność tutaj nie ma sensu. Ja nie przychodzę tutaj po to, żeby wysłuchiwać pani tyrad. Rozumiem pani frustrację, że Tusk pani nie powołał na ministra i nawet pani współczuję…

**Poseł Elżbieta Gapińska (KO):**

Panie pośle…

**Poseł Zbigniew Dolata (PiS):**

…i nawet pani współczuję, ale nie powinna pani tej frustracji okazywać właśnie w ten sposób, że pani nie pozwala posłom opozycji nawet na swobodną wypowiedź. To jest po prostu niedopuszczalne i ten sposób prowadzenia dyskusji panią tak naprawdę dyskwalifikuje jako przewodniczącą Komisji.

Ja składam wniosek, żeby pani nie prowadziła tych obrad, tylko żeby prowadził przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Dziękuję bardzo.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję bardzo panu posłowi. O ile pamiętam, to wczoraj na posiedzeniu Komisji pan poseł zabierał głos, mógł się swobodnie wypowiedzieć, był jednym z dyskutantów. Nie rozumiem frustracji pana posła – być może, ta frustracja wynika z tego, że nie jest pan teraz posłem koalicji rządzącej, a opozycji. Współczuję panu posłowi, ale żeby być posłem koalicji rządzącej, trzeba wygrać wybory. Proszę tak działać, żeby w następnych wyborach pan poseł miał więcej głosów i mógł realizować swoje ambicje.

Tutaj po uzgodnieniu nie zmieniamy przewodniczącego Komisji. Nie musimy tego głosować, to jest decyzja przewodniczących.

Czy jeszcze ktoś do porządku obrad? Dziękuję. Czy w takim razie są…

**Poseł Zbigniew Dolata (PiS):**

Przepraszam, to był wniosek formalny, więc ja proszę jednak o przegłosowanie tego wniosku.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Przepraszam, ale wniosek formalny musi być zgodny z regulaminem Sejmu. Nie ma takiego…

**Poseł Zbigniew Dolata (PiS):**

Ale w którym miejscu on jest niezgodny z regulaminem Sejmu?

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Tak, ale zgodnie z regulaminem Sejmu wnioski formalne wynikają z regulaminu Sejmu. To może być wniosek o zmianę formy prowadzenia dyskusji, o przerwę; nie ma wniosku o zmianę marszałka Sejmu prowadzącego Sejm, a Komisja swoje wnioski formalne opiera na wnioskach formalnych składanych w Sejmie. Takiego wniosku nie ma. Bardzo mi przykro, panie pośle, ale proszę zapoznać się z regulaminem i do tego regulaminu się stosować.

Czy są uwagi do porządku obrad? Nie widzę. Stwierdzam, że porządek został przyjęty.

Przystępujemy do jego realizacji. Tematem dzisiejszego posiedzenia Komisji jest rozpatrzenie i zaopiniowanie sprawozdania z wykonania budżetu państwa w zakresie: części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego; 2) w zakresie części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów: 801 – Oświata i wychowanie, 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza; części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 11, 26, 52; i zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – Budżety wojewodów.

Proponuję łączne rozpatrzenie wszystkich punktów. Czy jest sprzeciw? Nie widzę.

Proszę o zabranie głosu przedstawiciela Ministerstwa Edukacji Narodowej panią minister Joannę Muchę. Bardzo proszę, pani minister.

**Sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Joanna Mucha:**

Bardzo dziękuję. Dzień dobry, witam państwa bardzo serdecznie. Oczywiście materiały zostały państwu przesłane w tym dużym pakiecie, o którym mówiłam wczoraj, więc wszelkie szczegółowe informacje są tam zawarte. Ja postaram się tak szybko, jak to jest tylko możliwe przedstawić streszczenie tych naszych materiałów, które państwu przedstawiliśmy. Tak czy inaczej, nawet bardzo szybko, zajmie mi to chwilę, więc proszę o cierpliwość.

Część oświatowa subwencji ogólnej za 2023 r.

Finansowanie w 2023 r. zadań oświatowych prowadzonych przez samorządy jako zadań własnych odbywało się z dochodów jednostek samorządu terytorialnego, których ważnym źródłem była część oświatowa subwencji ogólnej. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa.

W ustawie budżetowej na rok 2023, w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, w dziale 758 – Różne rozliczenia, w rozdziale 75801 – Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zaplanowano łączną kwotę części oświatowej subwencji ogólnej w wysokości 64 432 715 tys. zł, to jest wyższą o 15,2% w porównaniu do części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2022.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określona w ustawie budżetowej na rok 2023 kwota części oświatowej subwencji ogólnej została ustalona w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym 2022, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych.

W kwocie części oświatowej subwencji ogólnej zostało uwzględnione m. in. podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli, skutki zmian w strukturze awansu zawodowego nauczycieli oraz skutki zmiany w liczbie etatów nauczycieli.

Wyliczeń kwot części oświatowej subwencji ogólnej dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. dokonano na podstawie przepisów rozporządzenia ministra edukacji i nauki w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2023. Finansowy standard A podziału subwencji w 2023 r. wyniósł 6898,69 zł.

Z ogólnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej wyodrębniono 0,5% na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej. Kwotę subwencji pozostałą po odliczeniu rezerwy rozdzielono między gminy, powiaty, województwa samorządowe, w oparciu o sposób podziału ustalony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania z uwzględnieniem m. in. typów i rozdziałów szkół, placówek oświatowych

prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, stopnie awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów w tych szkołach i placówkach.

Ostatecznie, po odliczeniu rezerwy, pozostałą kwotę w wysokości 64 110 551 tys. zł podzielono algorytmem pomiędzy poszczególne typy jednostek samorządu terytorialnego. W wyniku podziału algorytmem, kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 2023 r. wyniosły: dla gminy – prawie 28 000 tys. zł, czyli to jest 43,7%; dla powiatów ponad 12 500 tys. zł, co stanowi 19,6%; dla miast na prawach powiatu – prawie 11 000 tys. zł, co stanowi 17,1%; dla miast na prawach powiatu w części powiatowej – 11 778 000 tys. zł, z końcówką jeszcze, co stanowi 18,4%; dla województw samorządowych – 789 903 tys. zł, co stanowi 1,2%. Podziału środków dokonano na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2022 r. i na dzień 10 października 2022 r.

W trakcie roku budżetowego część oświatowa subwencji ogólnej została zwiększona o kwotę w wysokości 147 900 tys. zł w związku ze zwiększeniem odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli. Ostateczna kwota części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2023, po uwzględnieniu zwiększeń, wynosi 64 000 tys. zł i jest to kwota wyższa w stosunku do kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022, po zmianach, o 8 600 000 tys. zł, czyli o 15,4%.

Podział rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej między jednostki samorządu terytorialnego był dokonywany zgodnie z kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2023. Wnioski o zwiększenie subwencji z rezerwy przed wysłaniem do realizacji do Ministerstwa Finansów były opiniowane przez Zespół do spraw edukacji, kultury i sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W ramach podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej minister właściwy do spraw finansów publicznych na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania rozdysponował dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego środki w wysokości 472 184,4 tys. zł na następujące tytuły: dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych – 265, prawie 266 000 tys. zł; dofinansowanie wydatków związanych z likwidacją szkół w obiektach szkół i placówek oświatowych wywołanych zdarzeniami losowymi – 390 tys. zł; dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli – 33 891 tys. zł; dofinansowanie wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń dydaktycznych pozyskanych w wyniku adaptacji – 10, prawie 11 000 tys. zł; dofinansowanie wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń dydaktycznych w nowo wybudowanych obiektach szkół i placówek oświatowych – 10 061 tys. zł; dofinansowanie wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń w szkołach rozpoczynających kształcenie w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie prowadziły kształcenia – 3093 tys.; przyznanie jednostkom samorządu terytorialnego środków na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli w roku 2023 – 147 tys. 866 zł. Jeszcze raz powtórzę kwotę 147 866 tys. zł – przepraszam, tu się nam wkradła drobna pomyłka, ale procentowa kwota, czyli 31%, wskazuje na to, że to jednak zdecydowanie chodzi o miliony.

Według stanu na koniec grudnia 2023 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 64 580 503 tys. zł, z tego dla gmin – 28 158 314 tys. zł, z tego gminy wiejskie – 12 674 000 tys. zł, gminy miejskie – 5 579 346 tys. zł, gminy miejsko wiejskie, 9 904 968 tys. zł; powiaty – 12 689 488 tys. zł, miasta na prawach powiatu – 22 940 371 tys. zł, województwa – 792 330 tys. zł.

Część 83 – rezerwy celowe, tutaj pozycje: 11, 26 i 52.

W ustawie budżetowej na rok 2023 na sfinansowanie lub dofinansowanie zadań oświatowych w ramach rezerw celowych, pozycje: 11, 26 i 52, zaplanowano środki w łącznej wysokości 2 674 589 tys. zł. Planowane wydatki zrealizowano w kwocie 2 574 625 tys. zł.

Powyższą kwotę wydatków przeznaczono na finansowanie zadań w ramach trzech rezerw celowych budżetu państwa.

Rezerwa celowa, pozycja 11 – Stypendia Prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych. W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano wydatki w wysokości

17 500 tys. zł. Wydatki zrealizowano w kwocie 17 498 tys. zł, czyli prawie 100% planu. Powyższe środki przeznaczono na wypłatę stypendiów zgodnie z zatwierdzonymi przez Prezesa Rady Ministrów listami stypendystów przyznanych: na rok szkolny 2022/2023 wypłaconych za okres styczeń–czerwiec 2023, na rok szkolny 2023/2024 wypłacanych za okres wrzesień–grudzień 2023.

Rezerwa celowa, pozycja 26 – Środki na wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, realizację programu rządowego „Aktywna Tablica" i Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – Priorytet 3, a także innych programów rządowych oraz programów i przedsięwzięć ustanawianych w obszarze oświaty i wychowania na podstawie art. 90u i 90w ustawy o systemie oświaty. W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano wydatki w wysokości 908 089 tys. zł. Plan wydatków zrealizowany został w kwocie 807 129 tys. zł, to jest 89% planu.

Środki przeznaczone zostały na zadania związane z wyposażeniem szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub ćwiczeniowe – to jest 404 tys. zł; dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w formie zasiłków i stypendiów szkolnych – 182 500 tys. zł; Rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2022 – 2024 – „Aktywna tablica" – 59 985 tys. zł; dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020–2022 – 19 414 tys. zł; udzielenie pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne – 46 tys. zł; Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa – Priorytet 3 – 29 539 tys. zł; sfinansowanie przedsięwzięcia „Poznaj Polskę", projektów edukacyjnych: „Programu wsparcia edukacji", „Poznaj Polskę na sportowo", „Poznaj polskie ślady w Europie", „Wsparcie uczniów polskiego pochodzenia z Białorusi uczęszczających do szkół ponadpodstawowych w Polsce" – 99 921 tys. zł; sfinansowanie programu „Wsparcie nieletnich matek umieszczonych wraz z dzieckiem w młodzieżowym ośrodku wychowawczym w zapewnieniu bieżącej pieczy nad dzieckiem" – 2400 tys. zł; udzielenie dotacji celowej Instytutowi Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego – 9000 tys. zł.

Rezerwa celowa 52 – Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego. W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano środki w wysokości 1 749 000 tys. zł. Wydatki zrealizowane w kwocie 1 748 998 tys. zł, co oznacza, że jest to prawie 100% planu. Środki zostały przeznaczone na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego.

Przechodzę teraz do części 85 – Budżety wojewodów.

Dochody budżetu państwa w tej części, w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza zrealizowano w łącznej kwocie 3235 tys. zł To jest 372% planu wynoszącego 869 tys. zł.

Powyższe dochody uzyskano z tytułu wpływów z usług, ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości. Uzyskanie znacznie wyższych dochodów niż zaplanowano w ustawie budżetowej na 2023 r. wynikało przede wszystkim z uzyskania większych wpływów ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości oraz ze zwrotów niewykorzystanych dotacji lub płatności.

Ciekawsza część. Wydatki budżetu państwa na rok 2023 ujęte w planie po zmianach w części 85 – Budżety województw, w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjne opieka wychowawcza zaplanowane w kwocie 3 012 105 tys. zł zrealizowano w wysokości 2 888 804 tys. zł, to jest 95,9% planu. Z tego w dziale 801 – Oświata

i wychowanie to było 2 684 815 tys. zł, w dziale 854 – Edukacyjne opieka wychowawcza – 203 989 tys. zł.

W ramach powyższych środków zostały sfinansowane zadania związane m.in. za statutową działalnością kuratoriów oświaty i ich delegatur, dofinansowaniem placówek przedszkolnych, dotacją na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego, dotacjami dla jednostek samorządu terytorialnego z przeznaczeniem na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz na sfinansowanie kosztów zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, nagrodami kuratorów oświaty dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, realizacją zadań w ramach programów: „Aktywna Tablica", Narodowy Program Czytelnictwa – Priorytet 3, wspieraniem organizacji doradztwa metodycznego na obszarze województwa, pomocą materialną dla uczniów, stypendiami i zasiłkami szkolnymi.

Wynagrodzenia. W dziale 801 – Oświata i wychowanie zatrudnienie w planie po zmianach zostało ustalone na poziomie 2315 etatów, natomiast zgodnie ze sprawozdaniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniach wykonanie wyniosło 1862 etaty, to jest 80% planu po zmianach. Wynagrodzenia osobowe wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym w planie po zmianach zostały ustalone na kwotę 202 975 tys. zł i zostały wykonane na poziomie 100%.

W dziale 854 – Edukacyjne opieka wychowawcza w budżetach wojewodów nie planowano środków na wynagrodzenia.

Dotacje celowe, to jest czwarta część w budżetach wojewodów. Zostały ujęte środki na realizację dotacji celowych, odpowiednio: w dziale 801 – Oświata i wychowanie w planie po zmianach w kwocie 2 450 716 tys. zł, wykonanie natomiast wyniosło 2 386 321 tys. zł; w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza w planie po zmianach w kwocie 211 605 tys. zł, wykonanie natomiast wyniosło 156 625 tys. zł. To jest 74%.

Środki zostały przeznaczone głównie na udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w roku 2023; udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz finansowanie kosztów zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne, inne jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne; dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów; realizację zadań wynikających z programów wieloletnich, to jest „Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020–2024 – Aktywna Tablica", „Rządowego programu pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych w latach 2022-2024", „Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2023-25", Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. Ponadto w obszarze oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej, dotacje celowe dotyczyły również inwestycji i zakupów inwestycyjnych.

I ostatnia część – nadal część 85 – Budżety wojewodów – Zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami.

W ustawie budżetowej na rok 2023 w rezerwie celowej pozycja 26 – Środki na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych, materiałów ćwiczeniowych, realizację programu rządowego „Aktywna Tablica" i Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – Priorytet 3, a także innych programów rządowych oraz programów i przedsięwzięć ustanawianych w obszarze oświaty i wychowania na podstawie art. 90u i 90w ustawy o systemie oświaty – zaplanowano 448 000 tys. zł na zadania związane z wyposażeniem szkół w podręczniki i materiały edukacyjne lub ćwiczeniowe. Środki zostały wykorzystane w wysokości 404 268 tys. zł.

Uruchomienie środków dotacji celowej odbywało się na podstawie ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych oraz rozporządzenia ministra edukacji i nauki z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe w 2023 r.

W 2023 r. dotacją celową na podręczniki, materiały edukacyjne objęci zostali uczniowie klasy I, IV, VII oraz uczniowie klas II, III, V, VI i VIII w przypadku, gdy istnieje konieczność zakupienia tym uczniom podręczników lub materiałów edukacyjnych, na przykład ze względu na zwiększenie liczebności tych klas w stosunku do roku szkolnego 2021/2022 i 2022/2023. Ponadto uczniowie klas I-VIII szkoły podstawowej zostali objęci dotacją celową na materiały ćwiczeniowe. Szkoły zapewniły bezpłatny dostęp do podręczników i materiałów edukacyjnych oraz bezpłatne materiały ćwiczeniowe dla 2 903 564 uczniów.

Jak państwo widzicie, naprawdę starałam się przeczytać informacje jak najszybciej. Bardzo dziękuję.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję bardzo pani minister. Proszę o zabranie głosu panią dyrektor Ilonę Kielan-Glińską, przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli.

**P.o. wicedyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli Ilona Kielan-Glińska:**

Pani przewodnicząca, jeżeli pani pozwoli, to w tej części dotyczącej subwencji oświatowej, przekażę głos panu Dariuszowi Łubianowi, wicedyrektorowi Departamentu Administracji Publicznej.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Bardzo proszę.

**P.o. wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Dariusz Łubian:**

Szanowni państwo, jeżeli chodzi o ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w części 82, to była to ocena pozytywna i dotyczy to także części oświatowej subwencji ogólnej. Wydatki zostały poniesione zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, zgodnie z aktami wykonawczymi i zgodnie z planem finansowym. W badanej próbie wydatków nie stwierdzono niecelowego, niegospodarnego wydatkowania środków.

Jeżeli chodzi o sprawozdania budżetowe, to były one sporządzone w naszej opinii rzetelnie, prawidłowo, terminowo i zgodnie z przepisami.

Jeżeli chodzi o badanie ksiąg rachunkowych, to ono nie wykazało nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w tych księgach byłyby jakieś nieprawidłowości w zakresie części 82. Minister finansów sprawował skuteczny nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 82.

Przejdę teraz do dochodów. Zrealizowano dochody w kwocie 3 700 000 tys. zł – 101% planu. Osiągnięte dochody pochodziły również z wpłat jednostek samorządowych przeznaczonych na część równoważącą i regionalną subwencji ogólnej, a w niewielkiej części ze zwrotów do budżetu państwa nienależnie pobranych części oświatowej subwencji ogólnej. Te zwroty nienależnie pobranej części oświatowej subwencji ogólnej to było 29 000 tys. zł, czyli niewielka część zrealizowanych dochodów, bo niecały 1%.

Na koniec 2023 r. w części 82 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 45 000 tys. zł, głównie z tytułu niezwróconych jeszcze przez jednostki samorządowe nienależnie otrzymanych kwot subwencji oświatowej. Chodzi tutaj o 43 000 tys. zł. Należności te były jednak o 14% niższe niż w roku 2022. Z wyjaśnień, jakie uzyskaliśmy w Ministerstwie Finansów wynika, że po znowelizowaniu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego został określony termin na zwrot nienależnej części subwencji i to skutkowało poprawą terminowości wpłat zwrotów dokonywanych przez jednostki samorządowe.

Jeżeli chodzi o wydatki, to część oświatowa subwencji ogólnej została zaplanowana w kwocie 64 400 000 tys. zł i to stanowiło blisko 2/3 subwencji ogólnej. Jak już tutaj wspomniała pani minister, kwota części oświatowej wzrosła w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. o ponad 15%. Tutaj mowa jest o kwocie 8 600 000 tys. zł, przede wszystkim w wyniku uwzględnienia skutków finansowych przechodzących z 2022 r. podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli, w tym dla najniżej zarabiających, a także skutków wzrostu wydatków z tytułu zatrudnienia psychologów i pedagogów szkolnych oraz planowanego wzrostu średnich wynagrodzeń nauczycieli od 1 stycznia 2023 r.

W trakcie 2023 r. część oświatowa została zwiększona środkami z budżetu państwa o kwotę 147 000 tys. zł z przeznaczeniem na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej i te środki były przeznaczone na zwiększone odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli.

Jeżeli chodzi o wydatki, to – jak już powiedziała pani minister – wydatki zostały zrealizowane niemal w całości, blisko w 100%, w tym także wydatki z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej. Ta kwota z rezerwy to 472 000 tys. zł i została wydatkowana na dofinansowanie wzrostu kosztów zadań szkolnych i pozaszkolnych, na zwiększenie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, na dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli.

Jeżeli chodzi teraz o podział części oświatowej subwencji ogólnej dla gmin, powiatów i województw, to on został dokonany zgodnie z przepisami rozporządzenia ministra edukacji i nauki z grudnia 2022 r.

Jeżeli chodzi teraz o przekazywanie subwencji oświatowej, to raty tej subwencji zostały przekazane terminowo zgodnie z przepisami ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W 2023 r. minister zgodnie z przepisami ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wydał 12 decyzji zmniejszających kwoty subwencji oświatowej i te decyzje dotyczyły łącznie kwoty 2200 tys. zł. Te decyzje były wydane w odniesieniu do sześciu gmin i sześciu powiatów. Te zmniejszenia zostały potrącone z kolejnych rat części oświatowej subwencji ogólnych. Zbadaliśmy szczegółowo pięć decyzji ministra w sprawie zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej i to badanie wykazało, że decyzje zostały wydane prawidłowo, bez zwłoki zgodnie z procedurami, a korekty wynikały ze stwierdzenia zawyżenia liczby uczniów wykazanych w Systemie Informacji Oświatowej.

Jeżeli chodzi o podział rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, to minister finansów podzielił całą kwotę rezerwy na podstawie 11 wniosków ministra edukacji i nauki w oparciu o kryteria podziału zaakceptowane przez Zespół do spraw edukacji, kultury i sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu. Środki z rezerwy zostały terminowo przekazane do jednostek samorządu terytorialnego.

To tyle w zakresie części 82. Oddaję teraz głos pani dyrektor Kielan-Glińskiej.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję. Proszę nie powtarzać już tych liczb, które zostały raz wymienione i proszę panią dyrektor o dalszą część opinii Najwyższej Izby Kontroli.

**P.o. wicedyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK Ilona Kielan-Glińska:**

Bardzo dziękuję. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, jeżeli chodzi o dział 801 – Oświata i wychowanie w części 85 – Budżety wojewodów, to tutaj, jeżeli chodzi o dochody, dokonano analizy porównawczej danych dotyczących roku 2023 z danymi roku ubiegłego. Ponadto sprawdzono rzetelność i skuteczność podejmowanych działań windykacyjnych na rzecz odzyskania zaległych należności przez wybranych do kontroli 13 wojewodów i w toku badania tych działań windykacyjnych nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Natomiast jeżeli chodzi o nieprawidłowości w obszarze wydatków, to była ona tylko jedna i dotyczyła działań wojewody mazowieckiego, który nieterminowo, to jest dopiero po upływie 26 dni od otrzymania informacji o podziale środków przez ministra edukacji i nauki na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego, sporządził i przekazał wniosek do ministra finansów o zwiększenie wydatków na ten cel. Powinien

był tego dokonać zgodnie z obowiązującymi przepisami w terminie 14 dni. Naruszył tym samym § 2 ust. 2 rozporządzenia ministra edukacji i nauki z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie udzielania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego. Jednocześnie stwierdzono, że niezłożenie wniosku w terminie wynikającym z tego rozporządzenia nie spowodowało opóźnienia w wypłacie środków dotacji celowej, która została przekazana w terminach ustawowych.

Jeżeli chodzi o dział 854, czyli edukacyjna opieka wychowawcza, to kontrolę dochodów tutaj również ograniczono do przeprowadzenia analizy porównawczej danych, a badaniem objęte zostały jedynie wprowadzone przez wybranych wojewodów działania windykacyjne na rzecz odzyskania zaległych dochodów. I podobnie jak w przypadku dochodów, tak samo w przypadku wydatków tutaj Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła żadnych nieprawidłowości w dziale 854.

Jeżeli chodzi o rezerwę celową, pozycję 11, czyli stypendia prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych, to tutaj rezerwa ta nie została objęta badaniem w kontroli budżetowej.

Natomiast objęliśmy badaniem rezerwę celową w pozycji 26. Nieprawidłowości tutaj nie stwierdzono.

Natomiast w przypadku rezerwy w pozycji 53, czyli zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego, stwierdzono nieprawidłowość w części 85/14 –Województwo mazowieckie. Otóż, wojewoda mazowiecki sporządził i przekazał do ministra finansów wniosek o zwiększenie wydatków w tej części środkami z rezerwy celowej w pozycji 52 w kwocie ponad 285 000 tys. – z przeznaczeniem na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego z naruszeniem terminu przewidzianego w rozporządzeniu ministra edukacji i nauki.

Dziękuję bardzo.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję. Proszę panią poseł Elżbietę Gapińską o przedstawienie koreferatu i wniosków do opinii Komisji.

**Poseł Elżbieta Gapińska (KO):**

Szanowni państwo, postaram się zgodnie z prośbą pani przewodniczącej jak najkrócej zaopiniować budżet, o którym dzisiaj mówimy.

Wykonanie budżetu państwa w zakresie części 82 części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego nie budzi moich większych wątpliwości, w świetle pełnej realizacji planu i oceny, którą dokonała Najwyższa Izba Kontroli.

Zgodnie z przepisami dokonano wyliczeń poszczególnych części subwencji oświatowej ogólnej należnych jednostkom samorządu terytorialnego oraz wysokości wpłat do budżetu państwa, przekazano środki poszczególnych części subwencji ogólnej oraz prawidłowo rozdysponowano rezerwy subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

W części Rezerwy celowe mam natomiast taką uwagę. O ile w pozycji 11 – Stypendia prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych zwiększono kwotę o 3000 tys. zł, nawet prawie 3500 tys. zł na te stypendia, i stypendiami zostało objętych, proszę państwa, 5378 uczniów, którzy otrzymywali miesięcznie stypendium w wysokości 300 zł – i to jest pozytywna informacja – o tyle w pozycji 26 – Środki na wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży po dokonaniu zmiany przeznaczenia środków, w których powstały oszczędności na kwotę 2400 tys. zł, dokonano zmiany przeznaczenia środków tej rezerwy zgodnie z opinią nr 366 Komisji Finansów Publicznych.

I, proszę państwa, tutaj jest bardzo ciekawa informacja, bo 10 października 2023 r. – i to właśnie budzi moje wątpliwości – przeznaczono kwotę 9 000 tys. zł na dotację celową dla Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Kolbego. Można powiedzieć, że w ostatniej chwili, rzutem na taśmę przed samymi wyborami rząd PiS przeznaczył tak dużą kwotę właśnie na ten instytut – i to budzi moje poważne wątpliwości.

W części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 801 mam również wątpliwości co do rozdysponowania kwoty 106 148 tys. zł, którą przeznaczono na dotacje celowe z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych dla jednostek samorządu terytorialnego. Oczywiście podoba mi się to, że państwo rozdysponowaliście takie środki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, tylko zastanawia mnie, dlaczego województwa zostały potraktowane tak nierówno, bo na przykład województwo lubelskie dostało tylko 136 tys. zł, województwo dolnośląskie – 10 000 tys. zł przeszło, województwo kujawsko pomorskie – prawie 3600 tys. zł, województwo podkarpackie – 4800 tys. zł, województwo pomorskie – 10 000 tys. zł. Czyli to były… a na przykład świętokrzyskie 194 tys. zł. Tak więc to na pewno budzi zastrzeżenia i trudno mi jest powiedzieć, dlaczego państwo w ten sposób to rozdysponowaliście. Patrząc na to, jak państwo dysponujecie tymi środkami od dłuższego czasu, można by się zastanawiać, dlaczego one w ten sposób są rozdysponowywane.

Dalej, zastanawia mnie również jeszcze jedna rzecz, proszę państwa. W pozycji numer 26, jeśli chodzi o środki na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, środki rezerwy zostały rozdysponowane w kwocie 807 129 tys. zł, czyli zaledwie 89%, natomiast tylko w pozycji dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w formie stypendiów i zasiłków szkolnych – zaledwie 76,4% kwoty planowanej na ten cel. Zastanawiam się, czy tak mało uczniów potrzebowało pomocy materialnej o charakterze socjalnym, czy państwo nie byliście w stanie dotrzeć do tych uczniów i tego rozdysponować.

Reasumując, przy tych wszystkich zastrzeżeniach, które w tej chwili wygłosiłam, chciałabym proponować, żeby pozytywnie zaopiniować budżet w części budżetowej 82, 85, 83.

I to tyle. Dziękuję.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję bardzo. Otwieram dyskusję. Bardzo proszę, pani minister.

**Sekretarz stanu w MEN Joanna Mucha:**

Ja dosłownie w kilku słowach chciałabym się odnieść do koreferatu.

Jeśli chodzi o Instytut Kolbego i o to przeznaczenie w ostatniej chwili środków, to podzielam ten niepokój pani przewodniczącej. Wczoraj mówiliśmy dość dokładnie o tym, w jaki sposób wygląda zarządzanie… wyglądało zarządzanie w Instytucie Kolbego, ale naprawimy to.

Jeśli chodzi o tę część, o której pani przewodnicząca mówiła o tych bardzo dużych dysproporcjach między wydatkami wojewodów, to chciałabym zwrócić uwagę na to, że to były wydatki na wnioski tych wojewodów. Czyli po prostu, jeśli województwo wnioskuje o jakieś kwoty, to… tutaj nie będzie odniesienia do żadnych kategorii, nie wiem, związanych z wielkością województwa czy liczbą mieszkańców – to była po prostu odpowiedź na wnioski wojewodów.

Jeśli chodzi o niższą liczbę ubiegających się o wsparcie finansowe, to wynikało to po prostu z mniejszej liczby uczniów, którzy się ubiegali o te zasiłki, co z kolei wynikało z wysokości progów dostępu do tych zasiłków. Tak więc tutaj, jak państwo wiecie, również nowy rząd będzie wprowadzał zmiany, więc można przypuszczać, że, być może, te liczby będą się zmieniały. Dziękuję.

**Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):**

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa posłów pragnie zabrać głos? Nie widzę.

W takim razie zamykam dyskusję.

Czy jest sprzeciw wobec wniosku pani poseł Elżbiety Gapińskiej o pozytywne zaopiniowanie sprawozdania z wykonania budżetu państwa w zakresie omawianej części? Nie widzę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła wniosek pani poseł.

Przystępujemy do wyboru posła referenta, który przedstawi opinię na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych. Proponuję panią poseł Elżbietę Gapińską. Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła wniosek.

Porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Komisji.